

Ключанский В.И. – М.: Госюриздат, 1961. – 127 с. 19. Кавалиерис А.К. Научная организация предварительного следствия // Криминалистический сборник. – Рига, 1970. – С. 21-28. 20. Криминалистика: Учебное пособие / А. В. Дулов, Г. И. Грамович, А. В. Лапин и др., под ред. Дулова А.В. Мн.: ИП "Экоперспектива", 1998. – 415 с. 21. Шаламов М.П. Некоторые проблемы советской криминалистики. – М., 1965. – 182 с. 22. Ларин А.М. Расследование по уголовному делу. Планирование. Организация. – М., 1970. – 224 с. 23. Белкин Р. С. Курс криминалистики: Частные кримина-

листические теории. В 3-х томах. Т. 2. – М.: Юристъ, 1997. – 464 с. 24. Криминалистика: Учебник под ред. И. Ф. Крылова. – Л., 1976. – 591 с. 25. Погорельский М. А., Сергеева Д. Б. Криміналістична тактика: щодо визначення поняття / М. А. Погорельський, Д. Б. Сергеева // Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право". – 2012. – № 1(5): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n1/12pmasvp.pdf>

Надійшла до редколегії 05.04.12

УДК 351.745.7

О. Юрченко, д-р юрид. наук, доц.,
І. Сервецький, д-р юрид. наук, доц.

ПРОБЛЕМИ ВИРІШЕННЯ ЗАЯВ І ПОВІДОМЛЕНЬ ГРОМАДЯН ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРОСТУПКИ

Стаття присвячена проблемі вирішення кримінальних проступків відповідно до нового Кримінального процесуального кодексу України.

Ключові слова: проблеми Кримінального процесуального кодексу України, кримінальні правопорушення, кримінальні проступки.

Статья посвящена проблеме решения уголовных проступков согласно новому Уголовно-процессуальному кодексу Украины.

Ключевые слова: проблемы Уголовного процессуального кодекса Украины, уголовные преступления, уголовные проступки.

This article is devoted to the problem of solving criminal offenses under the new Criminal Procedural Code of Ukraine.

Keywords: Problems of the Criminal Procedural Code of Ukraine, criminal offense, criminal misdemeanors.

Відповідно до нового Кримінального процесуального кодексу України – кримінальне провадження на території України визначається лише кримінальним процесуальним законодавством України [1]. Завданням кримінального провадження є захист свобод людини від кримінальних правопорушень [1], які чітко не визначені Кримінальним кодексом України. Існуючий Кримінальний кодекс України визначає кримінальну відповідальність за злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі [2].

Щодо визначення кримінальних проступків охоплюються ст. 12 Кримінального кодексу України та поняттями злочини невеликої та середньої тяжкості, яких налічується: невеликої тяжкості – 211, середньої тяжкості – 246, що в сумі складають 65 % усіх злочинів, зазначених в Кримінальному кодексі України [2].

Отже у новому Кримінальному процесуальному кодексі України таке поняття, як кримінальний проступок, [1] не визначене та потребує швидкого прийняття рішення.

Мета дослідження полягає у вирішенні заяв і повідомлень громадян про кримінальні проступки відповідно до нового Кримінального процесуального кодексу України.

Спроби удосконалити кримінальне процесуальне законодавство України при розгляді заяв і повідомлень громадян про злочини робили такі вчені як О. М. Бандурка, [3] В. В. Бутузів [4], М.А. Погорельський, [5] П. П. Підюков, [6] І. В. Сервецький, [6] О. М. Шумило, [7] О.М. Юрченко [8] та ін.

Відповідно до нині діючого Кримінального процесуального кодексу, вирішення заяв і повідомлень громадян про злочини за 2011 рік має такі статистичні дані [6].

Роки	Усього розглянуто заяв та повідомлень про злочини	Порушено кримінальних справ	Відмовлено в порушенні кримінальних справ
2011	3 346 539	491 309	2 515 389

На підставі ст. 3 нового Кримінального процесуального кодексу України вирішення всіх злочинів буде здійснюватися у двох формах, які закріплені у ст. 215 нового КПК України і передбачають дві форми досудового розслідування: у формі досудового слідства, а розслідування кримінальних проступків – у формі дізнання [1].

Виникає питання – що вкладено в поняття досудового слідства згідно з новим Кримінальним процесуальним кодексом?

Відповідно до КПК установлений ст.95-97 КПК України встановлений порядок вирішення заяв та повідомлень про злочини [2].

Відповідно до ст. 109 КПК України у Перехідних положеннях зазначено про створення Єдиного реєстру досудових розслідувань [1].

Зареєструвавши заяву або повідомлення про злочин, заявником є фізична або юридична особа, яка звернулася із заявою або повідомленням про кримінальне правопорушення до органу державної влади, і не є потерпілим [1].

Отримавши заяву та повідомлення про злочин, слідчий у складі СОГ повинен виїхати на місце пригоди та скласти протокол огляду місця пригоди на підставі ст. 237 КПК України, з метою виявлення та фіксації відомостей

щодо обставин учинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів і долучає до протоколу [1].

Вилучені речі та документи, що не відносяться до предметів, які вилучені законом з обігу [9], вважаються тимчасово вилученим майном [1].

Початок розслідування на підставі ст. 214 КПК України слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний нести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань і розпочати розслідування. Слідчий, який здійснюватиме досудове розслідування, визначається керівником органу досудового розслідування [1].

Здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення не. Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно – прислівник до негайний – який здійснюється, відбувається зразу, без затримки, терміновий [10, с.595]. В разі

виявлення ознак кримінального правопорушення на морському чи річковому судні, що перебуває за межами України, досудове розслідування розпочинається негайно; відомості про нього вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань при першій можливості – здійснення, допустимість чого не – будь (звичайно за певних умов). Наявність умов, сприятливих для чого-небудь, обставин які допомагають чомусь [10, с.536].

Слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, зобов'язані прийняти та зареєструвати таку заяву чи повідомлення. Відмова у прийнятті та реєстрації заяви або повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається [1].

До Єдиного реєстру досудових розслідувань вносяться відомості про:

- 1) дату надходження заяви, повідомлення про кримінальне;
- 2) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) потерпілого або заявника;
- 3) інше джерело, з якого виявлені обставини;
- 4) короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення;
- 5) попередня правова кваліфікація кримінального правопорушення з зазначенням статті (частини статті) Закону України про кримінальну відповідальність;
- 6) прізвище, ім'я, по батькові та посада службової особи, яка внесла відомості до реєстру, а також слідчого, прокурора, який вніс відомості до реєстру та/або розпочав досудове розслідування;
- 7) інші обставини [10], передбачені положенням про Єдиний реєстр досудових розслідувань.

Слідчий невідкладно (якого не можна відкладати, якого треба здійснювати, розв'язувати негайно) [10, с.593] у письмовій формі повідомляє прокурора про початок досудового розслідування.

Якщо відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесені прокурором, він зобов'язаний невідкладно, але не пізніше наступного дня, з дотриманням правил підслідності передати наявні у нього матеріали до органу досудового розслідування та доручити [10] проведення досудового розслідування.

Стаття 55. потерпілий. Потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди.

Положення цієї частини не поширюються на провадження, яке може бути розпочате лише на підставі заяви потерпілого (кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення). Слідчий, прокурор можуть потерпілому у визнанні його потерпілим і закрити кримінальне провадження, на підставі ст.284 КПК [1].

На підставі ст. 56 КПК України протягом кримінального провадження потерпілий має широкі права, крім того:

- на негайне (яке здійснюється, відбувається зразу, без затримки, терміново) [10] прийняття і реєстрацію заяви про кримінальне правопорушення, визнання його потерпілим;
- отримувати від уповноваженого органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття і реєстрацію;
- подавати докази на підтвердження своєї заяви;
- брати участь у слідчих (розшукових) та інших процесуальних діях, під час проведення яких ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дії, що заносяться до протоколу, а

також знайомитися з протоколами слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, виконаних за його участі;

- отримувати копії матеріалів, які безпосередньо стосуються вчиненого щодо нього кримінального правопорушення, після закінчення досудового розслідування.

На всіх стадіях кримінального провадження потерпілий має право примиритися з підозрюваним, обвинуваченим і укласти угоду про примирення. У передбачених законом України про кримінальну відповідальність та цим Кодексом випадках примирення є підставою для закриття кримінального провадження [1].

На підставі ст. 57 КПК України потерпілий зобов'язаний: прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду; не перешкоджати встановленню обставин вчинення кримінального правопорушення та не розголошувати без дозволу слідчого, прокурора, суду відомості, які стали йому відомі у зв'язку з участю у кримінальному провадженні [1].

На підставі стаття 58 КПК України представником потерпілого у кримінальному провадженні може бути особа, яка у кримінальному провадженні має право бути захисником.

Представником юридичної особи, яка є потерпілим, може бути її керівник, інша особа, уповноважена законом або установчими документами, працівник юридичної особи за довіреністю, а також особа, яка має право бути захисником у кримінальному провадженні.

Якщо, згідно зі статтею 59 КПК України, потерпілим є неповнолітня, особа або особа, визнана в установленому законом порядку недієздатною чи обмежено дієздатною, до участі в процесуальній дії разом з нею залучається її законний представник [1].

Питання участі законного представника потерпілого у кримінальному провадженні регулюється згідно з положеннями статті 44 цього Кодексу.

Статтею 298 нового КПК України передбачено, що досудове розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими цим Кодексом [1].

Під час досудового розслідування кримінальних проступків не допускається застосування запобіжних заходів у вигляді домашнього арешту, застави або тримання під вартою (ст. 299) [1].

Відповідно до ст. 300 КПК України розслідування кримінальних проступків дозволяється виконувати всі слідчі (розшукові) дії, передбачені цим Кодексом, окрім негласних слідчих (розшукових) дій. (ст.ст. 246-275) [1].

Згідно зі ст. 301 КПК України закінчення досудового розслідування кримінальних проступків здійснюється згідно із загальними правилами, передбаченими цим Кодексом, з урахуванням особливостей, передбачених цією статтею

Особливості закінчення досудового розслідування кримінальних проступків (до ст. 301) слідчий зобов'язаний у найкоротший строк, але не пізніше двадцяти п'яти днів після повідомлення особі про підозру, подати на затвердження прокурору один із зазначених процесуальних документів:

- 1) проект рішення про закриття кримінального провадження;
- 2) проект клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності;
- 3) обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру;
- 4) клопотання про продовження строку досудового розслідування з підстав, передбачених цим Кодексом [1].

Відповідно до ст. 481. повідомлення про підозру [1], письмове повідомлення про підозру здійснюється:

- 1) адвокату, депутату місцевої ради, депутату Верховної Ради Автономної Республіки Крим, сільському,

селищному, міському голові – Генеральним прокурором України, його заступником, прокурором Автономної Республіки Крим, області, міст Києва або Севастополя в межах його повноважень;

2) народному депутату України, кандидату у Президенти України, Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, Голові Рахункової палати, його першому заступнику, заступнику, головному контролеру, секретарю Рахункової палати, заступникам Генерального прокурора України – Генеральним прокурором України;

3) судді Конституційного Суду України, професійному судді, присяжному та народному засідателю на час здійснення ними правосуддя – Генеральним прокурором України або його заступником;

4) Генеральному прокурору України – заступником Генерального прокурора України.

На затвердження прокурору подається один із зазначених процесуальних документів:

1) проект рішення про закриття кримінального провадження;

2) проект клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності;

3) обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру;

4) клопотання про продовження строку досудового розслідування з підстав, передбачених цим Кодексом.

У разі необхідності прокурор має право самостійно оформити процесуальні документи, передбачені частиною другою цієї статті.

Прокурор зобов'язаний до спливу тридцяти денного терміну після повідомлення особі про підозру здійснити одну із зазначених дій:

1) прийняти рішення про закриття кримінального провадження;

2) звернутися до суду з клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності;

3) звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру;

4) подати клопотання про продовження строку досудового розслідування з підстав, передбачених цим Кодексом.

4. Відкриття матеріалів досудового розслідування іншої сторони здійснюється слідчим у порядку, передбаченому цим Кодексом [1].

На підставі ст. 302 КПК України, встановивши під час досудового розслідування, що підозрюваний беззаперечно визнав свою винуватість, не оспорує встановлені досудовим розслідуванням обставини і згоден з розглядом обвинувального акта за його відсутності, а потерпілий не заперечує проти такого розгляду, прокурор має право надіслати до суду обвинувальний акт, в якому зазначає клопотання про його розгляд у спрощеному порядку без проведення судового розгляду в судовому засіданні [1].

Крім того, слідчий, прокурор зобов'язаний впевнитися у добровільності згоди підозрюваного та потерпілого на розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні.

До обвинувального акта з клопотанням про його розгляд у спрощеному провадженні повинні бути додані:

1) письмова заява підозрюваного, складена в присутності захисника тощо;

2) письмова заява потерпілого щодо згоди із встановленими досудовим розслідуванням обставинами, ознайомлення з обмеженням права апеляційного оскарження згідно з частиною другою цієї статті та згоди з розглядом обвинувального акта у спрощеному провадженні;

3) матеріали досудового розслідування, у тому числі документи, які засвідчують беззаперечне визнання підозрюваним своєї винуватості.

На підставі стаття 110 КПК України процесуальними рішеннями є всі рішення органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді, суду [1].

Судове рішення приймається у формі ухвали або вироку, які мають відповідати вимогам, передбаченим статтями 369, 371–374 цього Кодексу.

Рішення слідчого, прокурора приймається у формі постанови. Постанова виноситься у випадках, передбачених цим Кодексом, а також коли слідчий, прокурор визнає це за необхідне.

Обвинувальний акт є процесуальним рішенням, яким прокурор висуває обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення і яким завершується досудове розслідування. Обвинувальний акт повинен відповідати вимогам, передбаченим у статті 291 цього Кодексу.

Постанова слідчого, прокурора складається зі:

1) вступної частини, яка повинна містити відомості про:

місце і час прийняття постанови;

прізвище, ім'я, по батькові, посаду особи, яка прийняла постанову;

2) мотивувальної частини, яка повинна містити відомості про:

зміст обставин, які є підставами для прийняття постанови;

мотиви прийняття постанови, їх обґрунтування та посилання на положення цього Кодексу;

3) резолютивної частини, яка повинна містити відомості про:

зміст прийнятого процесуального рішення;

місце та час (строки) його виконання;

особу, якій належить виконати постанову;

можливість та порядок оскарження постанови.

Постанова слідчого, прокурора виготовляється на офіційному бланку та підписується службовою особою, яка прийняла відповідне процесуальне рішення.

Постанова слідчого, прокурора, прийнята в межах компетенції згідно із законом, є обов'язковою для виконання фізичними та юридичними особами, прав, свобод чи інтересів яких вона стосується.

Отже, вирішення кримінальних проступків відповідно до нового КПК України має певні вади та прогалини, які необхідно усунути наступним чином, а саме:

- чітко визначити поняття та зміст кримінального проступку;

- встановити межі кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних проступків – до 5-ти років;

- строк розслідування кримінального проступку, якщо особа, яка його вчинила не встановлена;

- визначити, хто буде відмовляти у визнанні особи потерпілим при розслідуванні кримінальних проступків;

- не вказано, якими саме силами, засобами, способами, методами та заходами ОРД будуть виявлятися кримінальні проступки.

1. Кримінальний Процесуальний кодекс України, Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України": чинне законодавство з 19 листопада 2012 року: (ОФЦ.ТЕКСТ). – К.: ПАЛІВОДА А.В., 2012. – 382 с. 2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб. та доп.) / За заг.ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. – К.: Дакор, 2008. – 1428 с. 3. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність: Підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] Частина 1. / О.М. Бандурка. – Х.: Вид-во НУВС. – 2002. – 335 с. 4. Бутузов В.М. Правові основи інвестиційної діяльності. Навчальний посібник. В.М. Бутузов., А.І. Марущак. – К.: Тов. "Вид.політ. кит.", 2005. – 189 с. 5. Погорецький М.А. Попередження корупційних діянь: організаційно-правові аспекти: матеріали міжнародного науково-практичного семінару ["Відповідальність посадових осіб за корупційну діяльність"], (Харків, 11-12 травня 2001р.) / Харків: Східно-регіональний центр гуманітарно-

освітніх ініціатив, 2003. – С. 279-283. 6. Сервецький І.В., Підюков П.П. Теоретико-правові та організаційні аспекти діяльності ОВС з розгляду заяв і повідомлень про злочини: Навчальний посібник. За заг.ред. С.М. Гусарова – К., 2012. – 276 с. 7. Шумило М.Є. Наукові засади використання оперативно-розшукових матеріалів в доказуванні у кримінальних справах: матеріали науково-практичної конференції [“Судова реформа в Україні: проблеми і перспективи”], (Харків, 18-19 квітня 2002 р.), Харків, 2002. – С.189-191. 8. Юрченко О.М. Концептуальні основи захи-

сту економічної інформації як об’єкт інтелектуальної власності. Монографія. Нац. акад. СБУ. – К.: ВД “сам” – 2006. – 583 с. 9. Див.: Постанова Кабінету Міністрів №723 “Про затвердження переліку небезпечних предметів і речовин заборонених до перевезення в Україні” інтернет джерело <http://search.ligazakon.ua/> 10. Великий тлумачний словник сучасної української мови/ Уклад. і голов. ред. В27 В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2002. – 1440 с.

Надійшла до редколегії 06.04.12

УДК 347.9

В. Резнікова, д-р юрид. наук, доц.

ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОВЖИВАННЮ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Статтю присвячено проблемним, на думку автора, аспектам протидії зловживанню процесуальними правами в господарському судочинстві. Розкрито сутність зазначених проблем, висловлено власне бачення щодо можливих шляхів їх розв’язання.

Ключові слова: зловживання правом, зловживання процесуальними правами, протидія зловживанню процесуальними правами, суддівський розсуд.

Статья посвящена проблемным, по мнению автора, аспектам противодействия злоупотреблению процессуальными правами в хозяйственном судопроизводстве. Раскрыта сущность указанных проблем, высказано собственное видение возможных путей их разрешения.

Ключевые слова: злоупотребление правом, злоупотребление процессуальными правами, противодействие злоупотреблению процессуальными правами, судебское усмотрение.

The article deals with the urgent, to the author's mind aspects of counteraction of procedural rights abuse in economical legal proceedings. The essence of the mentioned problems is revealed, personal vision of possible ways of their solving is expressed.

Key Words: law abuse, procedural rights abuse, counteraction of procedural rights abuse, judicial discretion.

На сьогодні, відповідно до тексту Конституції України, немає прямої заборони щодо зловживання правом. Проте, аналіз окремих положень Основного закону свідчить, що ідея сумлінного здійснення належних суб’єкту прав та ідея неприпустимості зловживання ними, чітко пронизує низку норм Конституції (ст.ст. 13, 23, 42). ЦК України вперше закріпив у вітчизняному законодавстві заборону зловживання процесуальними правами (ч. 3 ст. 13). Що ж до зловживання процесуальними правами в господарському судочинстві, то з прийняттям ГПК України (ч. 3 ст. 22), закріплено положення, згідно з яким сторони зобов’язані добросовісно користуватися належними їм процесуальними правами, виявляти взаємну повагу до прав та охоронюваних законом інтересів другої сторони, вживати заходів до всебічного, повного та об’єктивного дослідження всіх обставин справи. Це положення може бути трактоване як загальне застереження про добросовісність користування процесуальними правами особами, що беруть участь у справі. Н. О. Чечина свого часу цілком слушно відмітила, – добросовісна поведінка кожної сторони в процесі забезпечує нормальну діяльність суду та всіх осіб, що беруть участь у процесі, забезпечує з’ясування матеріальної (об’єктивної) істини у кожній справі й одночасно з цим гарантує можливість здійснення процесуальних прав іншою стороною, забезпечує її інтерес щодо швидкого та правильного розгляду справи [1, 32]. Проте, на жаль, подібного роду загального застереження в процесуальному законодавстві виявилось недостатньо аби принцип добросовісності користування процесуальними правами всіма учасниками процесу знайшов своє реальне втілення та практичне застосування, зокрема в господарському судочинстві.

У безпосередньому зв’язку з проблемою зловживання процесуальними правами знаходяться питання про поняття та ознаки процесуальних правопорушень та процесуальної відповідальності. Існуючі дослідження з цього приводу нечисленні (праці, наприклад, Я. В. Грель, О. М. Єрмакова, Н. О. Чечиної, М. Й. Штефана, А. В. Юдіна та ін.). Дослідження з питань зловживання процесуальними правами в господарському про-

цесі є ще більш малочисельними (А. Забродський, О. Фонова, А. Смітюх та ін.)

Чинне господарське процесуальне законодавство не містить визначення поняття “зловживання процесуальним правом”, невідомим йому навіть є такий термін. Втім, ч. 4 ст. 43-4 ГПК України встановлює можливість для суду зобов’язати заявника, який вимагає вжиття запобіжних заходів, забезпечити його вимогу заставою, достатньою для того, щоб запобігти зловживанню запобіжними заходами, яка вноситься на депозит господарського суду. Однак, це чи не єдина згадка про зловживання в господарському судочинстві. Між тим, практика зловживання сторін своїми процесуальними правами набула неабиякого поширення в господарському судочинстві. Чимало дій, на сьогодні, в господарському судочинстві можна кваліфікувати як зловживання процесуальними правами, однак, на жаль, все ще немає дієвого механізму запобігання їм, відсутня чітка концепція щодо протидії зловживанню процесуальними правами. Господарський суд обмежений за чинним процесуальним законодавством у можливостях впливу на недобросовісну поведінку сторони, що дозволяє зацікавленим особам різними способами затягувати розгляд справи, перешкоджати ухваленню несприятливих для себе судових актів і здійснювати інші протиправні дії у сфері господарського судочинства.

Метою цієї публікації є дослідження існуючих сучасному етапі розвитку господарського судочинства проблем протидії зловживанню процесуальними правами.

Намагаючись досягнути визначеної мети, хоч і без претензії на вичерпність висвітлення досліджуваного питання, звернімо увагу передусім на такі *проблемні*, на наш погляд, *аспекти протидії зловживанню процесуальними правами в господарському судочинстві*:

1) істотною вадою чинної ст. 22 ГПК України є те, що обов’язок добросовісно користуватися належними процесуальними правами покладається лише на сторони у господарському процесі. В той же час, як цілком слушно відмітила О. С. Фонова, не тільки від їх, хоча і в більшому ступені, добросовісної поведінки може залежати хід вирішення справи, оскільки є ще інші особи, які беруть участь у справі (експерти, перекладачі тощо), вна-

